Київський національний університет імені Тараса Шевченка Факультет комп'ютерних наук та кібернетики Кафедра інтелектуальних програмних систем

Лабораторна робота №2

З «Моделювання складних систем»
Виконала студентка 3-го курсу
Групи ІПС-31
Величко Діана Сергіївна
Варіант 3

Завдання

Матрицю X будемо інтерпретувати як двовимірне вхідне зображення, а матрицю Y – як вихідне зображення. Потрібно побудувати лінійний оператор перетворення вхідного сигналу X у вихідний сигнал Y на основі формули (3.9).

- 1. Вивчити означення псевдооберненої матриці і її основні властивості.
- 2. Створити програму, яка за заданими двома зображеннями знаходить лінійний оператор переходу між цими зображеннями. Основою для програми ϵ формула (3.9), де V довільна матриця (наприклад, нульова). Псевдообернену матрицю в (3.9) шукати двома методами: на основі формули Мура-Пенроуза (див. (3.3) або (3.4)) і на основі формули Гревіля. Правильність знаходження псавдооберненої матриці перевірити за допомогою теореми 3.1 про характеристичну властивість псевдооберненої матриці.
- 3. Вивести вихідне зображення і образ вхідного зображення при одержаному перетворенні. Зробити порівняння. Проаналізувати одержаний результат.
- 4. Оформити в друкованій формі звіт про виконання роботи, в якому викласти результати проведених обчислень.

Теорія

Псевдооберненою називається узагальнення оберненої матриці в лінійній алгебрі. А+ називається псевдооберненою до матриці А, якщо вона задовольняє такі умови:

- 1. АА+А = А (АА+чи А+А не обов'язково дорівнюватимуть одиничній матриці)
- 2. A+AA+=A+
- 3. АА+*=АА+ (це означає, що АА+-ермітова матриція)
- 4. A+A*=A+A (A+A також ермітова матриця)

Де А*- ермітово-спряжена матриця до матриці А.

Властивості:

- 1. Псевдообернена матриця існує і вона єдина.
- 2. Псевдообернення нульової матриці дорівнює її транспонуванню
- 3. Псевдообернення ϵ оборотним до самого себе A++=A

- 4. Псевдообернення комутує з транспонуванням, спряженням і ермітовим спряженням: AT+=A+T, A+= A+, A*+=A+*
- 5. Ранг матриці дорівнює рангу її псевдооберненої rank A+=rank A
- 6. Псевдообернення добутку матриці А на скаляр α дорівнює добутку матриці А+ на обернене число -1.
- 7. Якщо вже відома матриця A*A+ чи матриця AA*+, то їх можна використати для обчислення A+. A+=A*A+A*, A+=A*AA*+
- 8. Якщо матриця Аі утворена за матриці А за допомогою вставки ще одного нульового рядка/стовпця в і-ту позицію, то Аі+ буде утворюватись з А+ додаванням нульового стовпця/рядка в і-ту позицію.
- 9. Якщо рядок/стовпець в попередній процедурі не ϵ нульовим і0 то існує формула Гревіля для вираження Ai+ через A,A+,i.

Формула Гревіля

Якщо для матриці A відома псевдообернена (обернена) матриця A^+ , то для розширеної матриці $\left(\begin{array}{c}A\\a^T\end{array}\right)$ справедлива формула

$$\begin{pmatrix} A \\ a^T \end{pmatrix}^+ = \begin{cases} \left(A^+ - \frac{Z(A)aa^TA^+}{a^TZ(A)a} \vdots \frac{Z(A)a}{a^TZ(A)a} \right), & if \ a^TZ(A)a > 0 \\ \left(A^+ - \frac{R(A)aa^TA^+}{1+a^TR(A)a} \vdots \frac{R(A)a}{1+a^TR(A)a} \right), & if \ a^TZ(A)a = 0 \end{cases}, \quad (3.2)$$

де $Z(A) = E - A^{+}A$ – проектор на ядро матриці $A, R(A) = A^{+}(A^{+})^{T}$.

Визначення Мура-Пенроуза

$$A^+ = \lim_{\delta o 0} (A^*A + \delta I)^{-1}A^* = \lim_{\delta o 0} A^*(AA^* + \delta I)^{-1}$$

Ці границі існують, навіть якщо $(AA^*)^{-1}$ і $(A^*A)^{-1}$ не комутують.

Вхідні дані:

Код розв'язку:

Лабораторну роботу було виконано у формі проекту на мові Python.

Main.py:

```
import matplotlib.pyplot as plt
from src.pseudoinverse methods import (
   greville pseudoinversion,
   moore penrose pseudoinversion,
    svd pseudoinversion
from src.utils import Z, compare images, calculate brightness
import numpy as np
times = {}
memories = {}
def measure performance(method name, method, X, Y):
   X pseudo inverse = method(X)
    A = Y @ X pseudo inverse + np.random.rand(Y.shape[0], X.shape[0]) @
Z(X pseudo inverse, X)
    end time = time.time()
    tracemalloc.stop()
    times[method name] = end time - start time
   memories[method name] = current / 1024 # B KB
        f.write(f"Використано пам'яті: {current / 1024} КВ (пік: {peak /
   plt.bar(times.keys(), times.values())
   plt.show()
```

```
plt.figure()
    plt.bar(memories.keys(), memories.values())
   plt.ylabel('Пам\'ять (KB)')
   plt.show()
   plt.figure()
   plt.ylabel('Яскравість')
   plt.show()
   X path = '/Users/macbookpro/Desktop/MCC/Lab2/x1.bmp'
    result path mp =
   X = load image(X path)
   X = np.vstack([X, np.ones(X.shape[1])]) # додаемо одиничний рядок
   Y = load image(Y path)
    Y greville corrected = measure performance("Greville",
greville pseudoinversion, X, Y)
    save image(Y greville corrected, result path greville)
moore penrose pseudoinversion(X, 'method1'), X, Y)
    save image(Y mp corrected method1, result path mp.replace('.bmp',
   Y mp corrected method2 = measure performance("Moore-Penrose 2", lambda X:
moore penrose pseudoinversion(X, 'method2'), X, Y)
    save image(Y mp corrected method2, result path mp.replace('.bmp',
   Y svd corrected = measure performance("SVD", svd pseudoinversion, X, Y)
   save image(Y svd corrected, result path mp.replace('.bmp', ' svd.bmp'))
    compare_images(Y, Y_greville corrected, title='Результат методу Гревіля')
    compare_images(Y, Y mp corrected method1, title='Результат методу Мура-
    compare images (Y, Y mp corrected method2, title='Результат методу Мура-
    compare images (Y, Y svd corrected, title='Результат методу SVD')
```

```
# підрахунок різниці яскравості
brightness_diff["Greville"] = calculate_brightness(Y) -
calculate_brightness(Y_greville_corrected)
brightness_diff["Moore-Penrose 1"] = calculate_brightness(Y) -
calculate_brightness(Y_mp_corrected_method1)
brightness_diff["Moore-Penrose 2"] = calculate_brightness(Y) -
calculate_brightness(Y_mp_corrected_method2)
brightness_diff["SVD"] = calculate_brightness(Y) -
calculate_brightness(Y_svd_corrected)

# rpaфiku
plot_metrics()

if __name__ == "__main__":
# видалення даних з файлу перед записом нових результатів
with open('/Users/macbookpro/Desktop/MCC/Lab2/output.txt', 'w') as f:
    f.write("Результати вимірювань для методів Гревіля та Мура-
Пенроуза:\n\n")
main()
```

image processor.py:

```
from PIL import Image
import numpy as np

def load_image(image_path):

# завантаження зображення та конвертація його у матрицю.
return np.array(Image.open(image_path).convert('L'))

def save_image(image, filepath):

# зберігаємо матрицю як зображення.
img = Image.fromarray(image.astype(np.uint8))
img.save(filepath)
```

pseudoinverse methods.py:

```
import numpy as np
from src.utils import Z

def greville_pseudoinversion(A):
    # перевіряємо, чи треба транспонувати матрицю A (якщо кількість рядків
більше за кількість стовпців)
    is_swap = False
    if A.shape[0] > A.shape[1]:
        is_swap = True
        A = A.T

# обираємо поточний вектор як першого рядка матриці A
current_vector = A[0, :].reshape(-1, 1)
vector_scalar = np.dot(current_vector.T, current_vector)
# якщо вектор скаляр дорівнює 0, то псевдообернена матриця є самим
```

```
A pseudo inverse = current vector
       A pseudo inverse = current vector / vector scalar
    for i in range(1, A.shape[0]):
       current vector = A[i, :].reshape(-1, 1)
       Z A = Z(A i, A pseudo inverse) # обчислюємо матрицю Z
            A pseudo inverse = np.hstack([
                A pseudo inverse - (np.dot(Z A, np.dot(current vector,
current vector.T)) @ A pseudo inverse) / denom Z,
            R A = np.dot(A pseudo inverse, A pseudo inverse.T)
            A pseudo inverse = np.hstack([
               A_pseudo_inverse - (np.dot(R_A, np.dot(current_vector,
current_vector.T)) @ A_pseudo_inverse) / denom_R,
        A pseudo inverse = A pseudo inverse.T
    return A pseudo inverse
def moore penrose pseudoinversion(A, initial approximation='method1'):
    if A.shape[0] > A.shape[1]:
    delta = 10.0
   A pseudo inverse current = np.inf * np.ones(A.shape).T
   A pseudo inverse next = -np.inf * np.ones(A.shape).T
    if initial approximation == 'method1':
```

```
A pseudo inverse current = np.linalg.pinv(A)
    elif initial approximation == 'method2':
       U, S, Vt = np.linalg.svd(A, full matrices=False)
       S inv = np.zeros like(S)
       for i in range(len(S)):
       A pseudo inverse current = Vt.T @ np.diag(S_inv) @ U.T
   while np.max(np.square(A pseudo inverse current - A pseudo inverse next))
        A pseudo inverse current = A pseudo inverse next
       A pseudo inverse next = np.dot(A.T, np.linalg.inv(np.dot(A, A.T) +
delta * np.eye(A.shape[0])))
       A pseudo inverse next = A pseudo inverse next.T
    return A pseudo inverse next
def svd pseudoinversion(A):
    U, S, Vt = np.linalg.svd(A, full matrices=False)
    A pseudo inverse = Vt.T @ np.diag(S inv) @ U.T
   return A pseudo inverse
```

utils.py:

```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt

# функція для обчислення залишкової різниці Z (A, A_pseudo_inverse)
def Z (A, A_pseudo_inverse):
    return np.eye (A_pseudo_inverse.shape[0]) - np.dot (A_pseudo_inverse, A)

# функція для порівняння зображень
def compare_images(original, transformed, title):
    plt.figure()
    plt.imshow(original.astype(np.uint8), cmap='gray')
    plt.title('Оригінальне зображення')

plt.figure()
    plt.imshow(transformed.astype(np.uint8), cmap='gray')
    plt.title(title)
    plt.show()
```

```
# функція для підрахунку яскравості зображення def calculate_brightness(image):
    return np.mean(image)
```

Алгоритм:

Додаємо зображення:

```
def main():
    # додавання зображень
    X_path = '/Users/macbookpro/Desktop/MCC/Lab2/x1.bmp'
    Y_path = '/Users/macbookpro/Desktop/MCC/Lab2/y3.bmp'
    result_path_greville =
'/Users/macbookpro/Desktop/MCC/Lab2/results/result_greville.bmp'
    result_path_mp =
'/Users/macbookpro/Desktop/MCC/Lab2/results/result_mp.bmp'

    X = load_image(X_path)
    X = np.vstack([X, np.ones(X.shape[1])]) # додаємо одиничний рядок
    Y = load_image(Y_path)
```

Ініціалізуємо методи:

```
# MeTOR [PeBins Y_greville_corrected = measure_performance("Greville", greville_pseudoinversion, X, Y) save_image(Y_greville_corrected, result_path_greville) # MeTOR Mypa-Nehpoy3a 3 gboma antoputmamu Y_mp_corrected_method1 = measure_performance("Moore-Penrose 1", lambda X: moore_penrose_pseudoinversion(X, 'method1'), X, Y) save_image(Y_mp_corrected_method1, result_path_mp.replace('.bmp', '_method1.bmp'))  
Y_mp_corrected_method2 = measure_performance("Moore-Penrose 2", lambda X: moore_penrose_pseudoinversion(X, 'method2'), X, Y)  
save_image(Y_mp_corrected_method2, result_path_mp.replace('.bmp', '_method2.bmp'))  
# MeTOR_SVD
Y_svd_corrected = measure_performance("SVD", svd_pseudoinversion, X, Y)  
save_image(Y_svd_corrected, result_path_mp.replace('.bmp', '_svd.bmp'))
```

Перетворюємо зображення на матрицю і навпаки :

```
def load_image(image_path):
    # завантаження зображення та конвертація його у матрицю.
    return np.array(Image.open(image_path).convert('L'))

def save_image(image, filepath):
    # зберігаємо матрицю як зображення.
    img = Image.fromarray(image.astype(np.uint8))
    img.save(filepath)
```

Створюємо псевдообернену для методу Гревіля :

```
if A.shape[0] > A.shape[1]:
       A = A.T
    current vector = A[0, :].reshape(-1, 1)
       A pseudo inverse = current vector
       A pseudo inverse = current vector / vector scalar
    for i in range(1, A.shape[0]):
       current_vector = A[i, :].reshape(-1, 1)
       Z A = Z(A i, A pseudo inverse) # обчислюємо матрицю Z
            A pseudo inverse = np.hstack([
                A pseudo inverse - (np.dot(Z A, np.dot(current vector,
current vector.T)) @ A pseudo inverse) / denom Z,
            R A = np.dot(A pseudo inverse, A pseudo inverse.T)
            denom R = 1 + np.dot(current vector.T, np.dot(R A,
            A pseudo inverse = np.hstack([
               A pseudo inverse - (np.dot(R A, np.dot(current vector,
current vector.T)) @ A pseudo inverse) / denom R,
        A pseudo inverse = A pseudo inverse.T
    return A pseudo inverse
```

Створюємо псевдообернену для методу Мура-Пенроуза :

```
def moore_penrose_pseudoinversion(A, initial_approximation='method1'):
    # перевіряємо, чи потрібно транспонувати матрицю А
```

```
if A.shape[0] > A.shape[1]:
       A = A.T
   A pseudo inverse current = np.inf * np.ones(A.shape).T
    A pseudo inverse next = -np.inf * np.ones(A.shape).T
    if initial approximation == 'method1':
       A pseudo inverse current = np.linalg.pinv(A)
    elif initial approximation == 'method2':
       U, S, Vt = np.linalg.svd(A, full matrices=False)
       A pseudo inverse current = Vt.T @ np.diag(S inv) @ U.T
    while np.max(np.square(A pseudo inverse current - A pseudo inverse next))
        A pseudo inverse current = A pseudo inverse next
       A pseudo inverse next = np.dot(A.T, np.linalg.inv(np.dot(A, A.T) +
delta * np.eye(A.shape[0])))
       delta /= 2.0 # Зменшуємо дельту
       A pseudo inverse next = A pseudo inverse next.T
    return A pseudo inverse next
```

Та для сингулярного розкладу:

Обчислюємо залишкову різницю:

```
# функція для обчислення залишкової різниці Z(A, A_pseudo_inverse)

def Z(A, A_pseudo_inverse):
    return np.eye(A_pseudo_inverse.shape[0]) - np.dot(A_pseudo_inverse, A)
```

Виконуємо функції для порівняння :

```
# функція для порівняння зображень

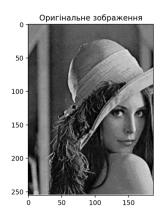
def compare_images(original, transformed, title):
    plt.figure()
    plt.imshow(original.astype(np.uint8), cmap='gray')
    plt.title('Оригінальне зображення')

plt.figure()
    plt.imshow(transformed.astype(np.uint8), cmap='gray')
    plt.title(title)
    plt.show()

# функція для підрахунку яскравості зображення

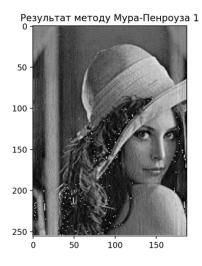
def calculate_brightness(image):
    return np.mean(image)
```

Отримані зображення:

Аналіз:

Розглянемо результати отримані з розрахунків проведених під час роботи проекту , а саме з файлу output.txt :

Результати вимірювань для методів Гревіля та Мура-Пенроуза:

Метод: Greville

Час виконання: 0.11781668663024902 секунд

Використано пам'яті: 1460.7265625 КВ (пік: 1832.96875 КВ)

Метод: Moore-Penrose 1

Час виконання: 0.019303321838378906 секунд

Використано пам'яті: 866.0234375 КВ (пік: 1238.265625 КВ)

Метод: Moore-Penrose 2

Час виконання: 0.013232707977294922 секунд

Використано пам'яті: 865.375 КВ (пік: 1237.6171875 КВ)

Метод: SVD

Час виконання: 0.0043430328369140625 секунд

Використано пам'яті: 865.375 КВ (пік: 1237.6171875 КВ)

Переглянувши ці дані, можна зробити такі висновки:

Час виконання:

- **Greville**: 0.1178 секунд цей метод найповільніший з усіх, що може бути пов'язано зі складністю рекурсивного підходу до знаходження псевдооберненої матриці. Він має найбільший час виконання серед інших методів.
- **Moore-Penrose 1**: 0.0193 секунд перший алгоритм для пошуку псевдооберненої матриці Мура-Пенроуза працює значно швидше, приблизно в 6 разів швидше за метод Гревіля.
- **Moore-Penrose 2**: 0.0132 секунд другий алгоритм пошуку початкового наближення для методу Мура-Пенроуза є трохи швидшим, ніж перший, що вказує на його кращу ефективність при обчисленнях.
- **SVD**: 0.0043 секунд метод на основі сингулярного розкладу (SVD) є найшвидшим серед усіх, що свідчить про його ефективність у таких обчисленнях.

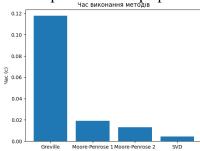
Використання пам'яті:

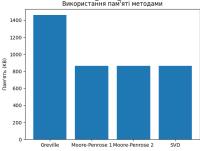
- **Greville**: 1460.73 KB (пік: 1832.97 KB) цей метод також використовує найбільше пам'яті, що може бути результатом великих проміжних обчислень під час рекурсії.
- **Moore-Penrose 1**: 866.02 KB (пік: 1238.27 KB) перший алгоритм Мура-Пенроуза використовує значно менше пам'яті, ніж метод Гревіля, майже вдвічі.
- **Moore-Penrose 2**: 865.38 KB (пік: 1237.62 KB) другий алгоритм Мура-Пенроуза за використанням пам'яті дуже схожий на перший, з невеликими відмінностями. Він є трохи ефективнішим за перший варіант.
- **SVD**: 865.38 KB (пік: 1237.62 KB) SVD має таке ж використання пам'яті, як і другий алгоритм Мура-Пенроуза, що робить його дуже ефективним у пам'яті.

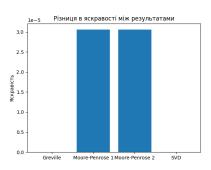
- 1. **Метод Гревіля** ϵ найменш ефективним як за часом, так і за використанням пам'яті. Це може бути пов'язано з особливостями обчислювального процесу.
- 2. **Метод Мура-Пенроуза** з обома алгоритмами показує добру ефективність як за часом, так і за пам'яттю. Другий алгоритм (на основі SVD) має перевагу в швилкості.
- 3. **Метод SVD** є найефективнішим з усіх. Він забезпечує швидкість виконання та ефективне використання пам'яті, що робить його найкращим варіантом для цієї задачі.

Отже метод на основі **SVD** виглядає найбільш оптимальним , якщо швидкість та використання пам'яті ε основними факторами .

Також розглянемо графіки виведені нашою програмою :

Ці графіки тільки підтверджують наведену вище аналітику.

Ще нам необхідно порівняти між собою 2 алгоритми початкового наближення для методу Мура-Пенроуза :

Час:

Метод Мура-Пенроуза 1: 0.0193 секунд Метод Мура-Пенроуза 2: 0.0132 секунд

Використання пам'яті:

Метод Мура-Пенроуза 1: 866.02 KB (пік: 1238.27 KB) Метод Мура-Пенроуза 2: 865.38 KB (пік: 1237.62 KB)

Другий метод Мура-Пенроуза ε швидшим на **0.0061 секунд** . Це свідчить про більш ефективний алгоритм для обчислення псевдооберненої матриці. Також 2 метод використову ε на **0.64 КВ** менше пам'яті, що ε незначною різницею, але вказу ε на його кращу ефективність. Однак обидва методи мають дуже схожі показники використання пам'яті.

Висновок:

Під час виконання лабораторної роботи ми:

- 1. вивчили методи псевдообернення матриць, зокрема методи Гревіля та Мура-Пенроуза.
- 2. створили програму, яка реалізує два алгоритми знаходження псевдообернених матриць та дозволяє будувати математичну модель перетворення вхідного сигналу у вихідний на основі цих методів.

- 3. реалізували аналіз різниці між отриманими зображеннями після застосування кожного методу, з використанням гістограми яскравості зображень для порівняння результатів.
- 4. провели заміри часу виконання та використання оперативної пам'яті для кожного методу, результати яких були збережені в окремий файл.
- 5. зобразили та проаналізували результати для вихідних зображень після застосування кожного з методів, вивели графічні порівняння для подальшого аналізу.
- 6. створили цей звіт із результатами своєї роботи.